

církev], ve které by se dala pravá služba evangeliem a svátostmi podle zákona Kristova a příkladu první církve, vedla je „nutná potřeba zřízení spasení dojití“ k „obzvláštnímu shromáždění“. O něm se sněm z r. 1497 opět ujišťuje, že k němu došlo z vůle Boží, neboť „ten původ z Boha jest, kterýž ve jméno Pána Krista z hodných příčin, čistým a upřímným umyslem, pro spasitelný konec, totiž pro vzdělání víry, lásky a naděje, začíná se zřízení“ [D 7]. To platí právě o ustavení Jednoty, při němž ti, kdo ji začínali, nehledali nic jiného než spasení. Svědčí o tom i skutky Bratří, jejich sebezapření i vytrpěné pronásledování.

Jak se noví Bratří ve všem pokládají za přímé dědice a správné pokračovatele původní Jednoty, dokládá opakování hlavních usnesení rychnovského svolení z r. 1464 [D 8 n. i. jinde]. Neopustili její cestu. Napravili neporozumění jejímu původnímu základu, za nějž bylo přece v Jednotě od prvopočátku prohlášeno Písmo a příklad apoštolské církve. Za vedení Klenovského a pak Lukášova uplatňují tento princip lepším rozlišením vůle Boží od upřímného, ale přepjatého chápání starých Bratří, kteří však zcela oprávněně provedli rozchod s církví římskou.

„Abych viděl očitě ohavnost, postavenou tu, kdež nesluší, aby mi pravda vděčnější byla,“ vydal se B. Lukáš r. 1498 do Itálie za doprovodu jistého B. Jana. [Tradice patrně pozdější přidala mu na cestu B. Tomáše Němce, původem valdenského, protože, jak uvidíme, i setkání s valdenskými bylo v programu cesty.] Tu, procházející se Římem, „nenášel než stolice a stoly penězoměnců a prodavače holubic, ovcí etc. a obrokův, prebend, odpustkův a krátce všeho“. I upálení Jeronýma Savonaroly, jehož byl ve Florencii svědkem, dosvědčilo mu zkaženost římské církve i její antikristovskou zvůli, aby byl tím více utvrzen v odůvodněnosti oddělení Jednoty od papežství.

Ale B. Lukáše, jenž jinak pro svou osobu hledal ve Florencii i lékařskou pomoc — asi již tehdy trpěl „kamenem“ — vedl snad ještě jiný důvod k daleké cestě. V diskusích s Malou stránkou šlo také o původní valdenské, které starí Bratří kladli za příklad pravé apoštolské chudoby. B. Lukáš je vyhledal v Itálii, snad i v jejich podalpských pradávných sídlech, aby je poznal přímo v je-

jích domově. Zdá se však, že i zde čekalo B. Lukáše zklamání i nové potvrzení správné vlastní cesty Jednoty. O nich patrně platí, co dále praví ve své zprávě, aniž je ovšem jmenoval: „Poznal sem, že lidé sou a světa milovní a jmény a okrasami přikrytí i po žádostech srdce svého chodíce etc., a že není proč k nim jíti, ale spravedlivější by bylo, aby oni k jiným chodili“.

Kolem Lukášovy italské cesty je pro jeho skoupost na určitější slovo — ve slohu jinak barvitěm a přirovnání plněm — mnoho nejistot. Mělo se zejména zato, že Lukáš tehdy s sebou valdenským vzal některé své spisy, které si oni přeložili do svého jazyka. [„Aycz es la causa del dipartiment d'la gleysa Romana“, „De l'Antechrist“, „Las interrogacions menors“.] Podle dokladů, jež po Gollovi rozhojnil A. Molnár, je třeba vidět v těchto valdenských spisech pozdější převody děl Lukášových. S Lukášovou italskou cestou nesouvisí. V prvních desíletích 16. století došlo patrně k dalším stykům mezi Bratřimi a valdenskými. Pozdějším, pravdě neodpovídajícím dohadem je i zpráva, že valdenští pro Bratry napsali a po Lukášovi do Čech poslali obranu na adresu krále Vladislava. Její valdenský text se zakládá na českém textu z r. 1507.

Pověděli jsme již, že brzy po vyřešení sporu s Malou stránkou zemřel B. Tábořský [1495] i B. Klenovský [1498], na něhož Lukáš vzpomínal se zvláštní uctivostí. Byl přece vedle nesamostatného B. Matěje duchovním vůdcem Jednoty od smrti Řehořovy více než dvacet let.

Co tak ubývalo Bratří v čele Jednoty postavených, bylo třeba nově promyslet a přebudovat její *ústavu*, do té doby založenou spíše na osobní důvěře k předním mužům. K revisi a ustálení bratrského zřízení došlo r. 1499 jednáním s pozoruhodnou zásadností prohloubeným, za nímž opět vidíme B. Lukáše. Jako prve otázku poměru k světské moci a otázku přísahy, tak i nyní pojal věc v celé šíři, když Úzká rada projednávala otázku *moci církve* [D 17—21; 24—36].

Moc podstatnou má nad světem Bůh sám jako Stvořitel a Spasitel. Lidem je svěřena pouze moc druhého stupně jako moc služebná. Je buď světská k řízení lidí k jejich časnému